

Natuurlijke processen benutten op Schiermonnikoog

Vanuit een gezamenlijke langetermijnvisie voor Schiermonnikoog naar een dijk- en duinversterking waar natuurlijke processen leidend zijn

Het project Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog is een voorbeeldproject. Wetterskip Fryslân heeft voorafgaand aan de Verkenning fase onderzocht welke raakvlakken er zijn tussen de waterveiligheidsopgave en andere opgaven. Het Wetterskip heeft dit gezamenlijk met andere overheden en stakeholders gedaan, waaronder agrariërs en natuurorganisaties. Op grond van deze 'integrale scopebepaling waterveiligheid' is besloten om een langetermijnvisie voor Schiermonnikoog te ontwikkelen. Duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en innovatie staan hierbij als uitgangspunt centraal. De provincie neemt de regie in deze samenwerking tussen alle betrokken partijen. Tegelijkertijd gaat Wetterskip Fryslân in de Verkenning samenwerken aan een toekomstbeeld voor het waterkerend landschap van Schiermonnikoog, dat richtinggevend zal zijn voor het HWBP-project.

Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog

Projecteigenaar	Wetterskip Fryslân
Lengte dijktraject	3,9 kilometer dijk en 5,9 kilometer duinen
Projectfase	Verkenning fase
Faalmechanismen	Grasbekleding buitentalud en zandbekleding duinen
Duurzaamheid	Natuurlijke processen benutten

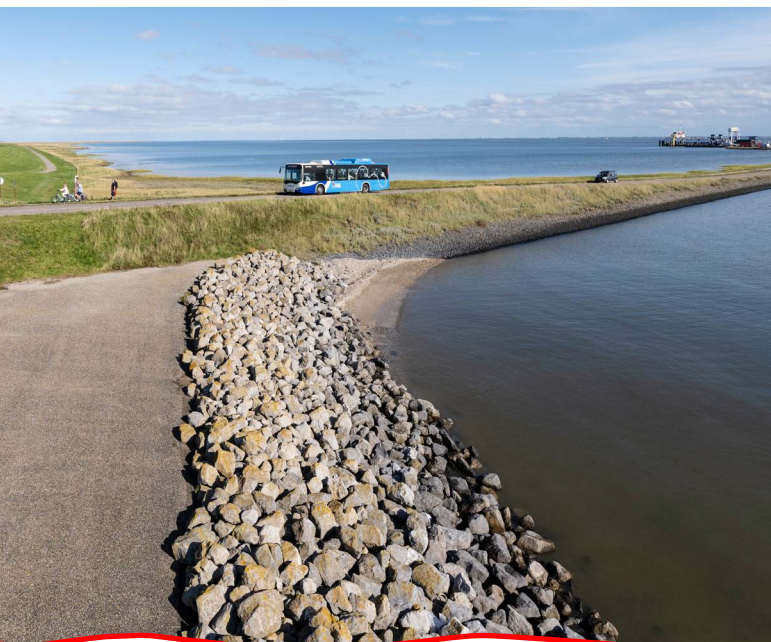

Impressie toekomstbeeld Sponsland Schiermonnikoog

De natuur als keringbeheerder

Overheden, agrariers, natuurorganisaties en andere stakeholders hebben gezamenlijk het streven om het landschap als levend systeem te beschouwen, waarbij natuurlijke processen zoveel mogelijk hun werk kunnen doen. Dit sluit aan bij het nationaal beleid om 'water en bodem sturend' te laten zijn voor de inrichting van Nederland. Ook past het bij het besluit van de waterschappen en het ministerie van IenW om in 2030 klimaatneutraal en circulair te zijn. Tenslotte is het in lijn met het Deltaprogramma 2022 waarin het koppelen van doelen uit het Deltaprogramma aan onder meer natuurherstel bepleit wordt.

De ambities liggen hoog voor het realiseren van duurzame waterkerende landschappen. Er zijn echter ook belemmeringen; juridisch, financieel en procedureel. Andere organisaties hebben ook verantwoordelijkheden als het gaat om duurzame meerwaarde op de lange termijn (adaptieve maatregelen). De kans van slagen bij dergelijke ambities is groter als je elkaar in een zeer vroeg stadium opzoekt om samen te gaan werken.

Overzicht van de opgaven

Lokaal slib en zand gebruiken

In waterveiligheidsprojecten leidt grondverzet tot de meeste emissies en het grootste energieverbruik. Het grondverzet kan wel $\frac{2}{3}$ van de totale footprint van een project zijn. Daarom is het belangrijk om grondgestuurd te ontwerpen; te onderzoeken op welke manier grond benut kan worden die in de omgeving beschikbaar is. Daarmee bespaar je de aanvoer van grond, zoals bijvoorbeeld de aanvoer van klei uit België. Het benodigde zand voor de duinversterking komt bij voorkeur vanuit de nabijheid van het eiland. Verder kan de natuurlijke dynamiek van de Waddenzee wellicht benut worden voor het natuurlijk versterken van de dijk door het laten ontstaan van slibvlaktes en kwelders voor de dijken.

Zoeken naar uitvoerbaarheid

In de Verkenningsfase is nu de uitdaging om het uitgangspunt “de natuur zoveel mogelijk de kering-beheerder te laten zijn”, verder te concretiseren en uitvoerbaar te maken. Wat betekent het om de dijkkring om te vormen naar een waterkerend en waterbeherend landschap? Welke vragen moeten beantwoord worden, welke kennis en expertise is hierbij nodig of zal ontwikkeld moeten worden? En in hoeverre is een transitie in bestaand beleid, normering en wet- en regelgeving nodig?

Tijdens ontwerpateliers komen we tot de integrale ontwerpogave, inclusief kansen en belemmeringen. Daarin wordt bijvoorbeeld aandacht gevraagd voor de ontwerprijmte in relatie tot de omgang met de regelgeving van de Natura 2000 doelstellingen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (in opdracht van het Ministerie van LNV) en de Programmadirectie HWBP onderzoeken daarom momenteel of de recent opgerichte Natuurcompensatiebank Stikstof kansen biedt om vanuit het HWBP een bijdrage te leveren aan natuurherstel en daarmee zo mogelijk ook ruimte voor aanleg van “waterveiligheidsnatuur” te krijgen (bijvoorbeeld in de vorm van vooroevers). Als dit zo blijkt te zijn, dan vergroot dit de mogelijke oplossingen bij dijkversterkingen en daarmee de ruimte om tot zo optimaal mogelijke ontwerpen te komen. Het project Schiermonnikoog neemt als pilot deel aan dit onderzoek. Zo kan de ambitie en het initiatief vanuit een HWBP-project uitgroeien tot een alliantiebrede aanpak, die door alle waterschappen benut kan worden.